

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ИШЧИ ЖОЛУУЧУЛУКЪ

Казбек Коков Прохладна районну социал магъаналы объектлерине къарагъанды

Тюнене Казбек Коков Прохладна районну социал инфраструктура объектлеринде эм АПК предпритияларында болгъанды. Лесное элни суу бла тохтаусуз жалчытырча ишлени бардырылуларына къарагъанды. Район властыла вопросу тамамларгъа къошакъ ырыскы белалгъандыла, бригадала скважинаны къазып башлагъандыла, ол жашаугъа кийирилсе, кеп жылланы жерин табып тургъан жарысу кетерилликди.

Ол кюн КЪМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Къарагъач элни Маданият юйюне, Прималкинское солуу араны да кёргенди. Алада «Жержерли Маданият юй» эм «Бусагъатдагы излемлеге келишген сахар тийрени жарашдырыу» федерал проектлени жашауда бардырылу чеклеринде мекамлагъа тынгылы ремонт этилгенди, таууш чыгъарыу эм кинооборудование салынганды, сахнала игилендирилгенди, тийрелери тапландырылгъандыла.

Иш бла барыу жолуучулукъну чегинде Казбек Коков Къарагъачны сют

заводуна производство ызыларыны жангыртылуларына эс бургъанды. Предпритие ашазыкъ промышленность бёлюмде эм качеству сют продукцияны тапдырыуда алчыладан бириди. Аны продукциясы, федерал эришюну эсеплерине кёре, Россейни жюз ахшы товарыны тизмесине къошулгъанды.

Бюгюнлюкде, игилендириу программагъа кёре, 960 къумалы сауулгъан ийнеклеге комплекс ишлене турады, мирзеу сакъланыу жерни къурулушу ахырына жетдирилгенди. Предпритие толу кючюне ишлеп башласа, сют

чыгъарыуу ёлчеми суткагъа 40 тоннагъа дери жетерикди, къошакъ урунуу жерле къураллыкъдыла (бусагъатда сют чыгъарыуу эм жарашдырыуу ёлчеми кюн сайын 12 тоннадан асламды, махкемеде ишленгенли саны 190 адамды).

Федерал проектлени эм миллет программаланы чеклеринде быйылны ахырына дери Прохладна районда бир ненча магъаналы иш тындырыллыкъды, ол санда Прималкенское элде бла Солдатское станицада сабий садланы блогун, Саратовский хуторда фельдшер-акушер пун-

ктну жашаугъа кийириу, Алтудда, Псыншокода, Къарагъачда юч спортзалны тынгылы ремонт этиу, Къарагъачда, Прималкинское, Янтарноеде 17 арбазны бла 3 жамаут тийрени тапландырыу, Дальнее элде суу баргъан ызыны къурулушу, 11 элни котельняларында жылыуу жалчытыуу оборудованианы жангы излемлеге келишгенге алышындырыу, Черниговское, Учебное элде маданият юйлени ремонтлары да.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуна пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини алтынчы чакъырылыууна депутатла айырыу

2019 жылны 8 сентябри

Жолугъуу

Оюмларыны ачыккъ айтхандыла, Ыспас этгендиле

КЪМР-ни Маданият министрствосунда республиканы Правительствоосуна Председателини орунбасары **М.Н. Карданов** 2017 жылдан бери Москвада Б. Щукин атлы театр институту малкъар студиясында окъугъан студентле бла тубешгенди. Жыйылыуу чегинде жаш адамла сейир окъууларыны, актёр ишге суймекликлерини юсюнден айтхандыла, келлик заманга муратларын, республиканы таматаларына билеклик этгенлери

ючюн ыразылыкъларын билдиргендиле.

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театрыны къуралыу тарыхында ара шахарлы театр вуздада төрт малкъар студия юйренгенди – 1935 жылдан 1992 жылгъа дери. Ала ГИТИС-де бла М. Щепкин атлы бийик театр училищеде билим алгъандыла.

КЪМР-ни Маданият министрствосуну пресс-службасы.

МАШУК-2019

Проектлерин къоруулагъандыла, билимлерин ёсдюргендиле, жангы шүёхла тапхандыла

Шимал Кавказны жаш тёлуюно «Машук-2019» онунчу форумуну биринчи сменни бошалгъанды. Ол «Профессионалы РФ» деген темагъа аталгъанды.

Анга СКФО-дан бла башха регионладан эм тыш къыралладан минген аслам жаш адам къатышхандыла. Аланы асламысы - бизнесменле, алимле, IT-жаны бла специалистле, туризм, чыгъармачылыкъ бёлюмледе урунганла, жаш тёлуюно организацияланы келечилеридиле, - деп билдириледи форумуну пресс-арасындан.

Сау ыйкыны ичинде ала билимлерин ёсдюргендиле, спортдан эришулеге, интеллектуал оюнлагъа, викториналагъа эм конкурслагъа

къатышхандыла. Билим беруу программа «Про Бизнес», «Про Туризм», «Про IT», «Про Техноло-

гии», «ПроРазвитие» бёлюмлеге жораланганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылыуу-2019

Окъуучуларыбызны санына къошула барады

Хурметли жамауат!

Бир-бир адамла керги сылтаула бла «Заманнга» алты айгъа жазыламмай къаладыла. Артда ала ол халны тюзетдиле. Сёз ючюн, августда окъуучуларыбызны санына, къууанчха, отуз адам къошулгъанды.

Аны не ючюн айтабыз? Сиз, багъалы шүёхла, алыкъын газетибизге жазыламмагъан эсегиз, августну 27 дери бу ишни тамамласагъыз, аны 1 сентябрьден алып, окъуп турургъа онг табарыкъсыз.

Жазылыуу тёрт айгъа багъасы – 464 сом 20 капек.

Бизни индексибиз - 51532

СУРАТ РЕПОРТАЖ

Бызынгы сюдюргенди кесин америкалылагы

Холам-Бызынгы ауузуз бир кере кѳрген, бери кыайтмай кыалмаз. Биз, турист кыауум, жолгъа атланабыз. Араларында мен жангыз журналистме, башхала уа Америкадан келген кыонакыладыла. Ала халкыбызны тарыхы билирге сюедиле, жолда кѳчгюнчюлюкню юсюнден сорадыла. Мен алагъа алгъаракъда Америкадан Малкъаргъа келип тынгылы тинту ишле бардыргъан алим Карен Бейкерни юсюнден да айтама.

бизде уа болгъанланы окъуна сакъланылмагъанлары? Ким биледи, бу проблемагъа эс бургъан бир жууаплы кыулукчу чыгып кыалса да?..

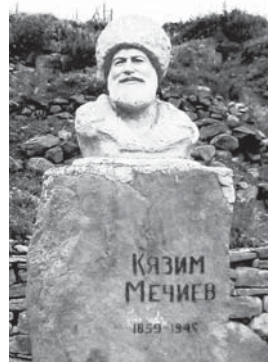
Бызынгыны орамларыны тазалыгына сейир этедиле америкалыла. Кертиси бла да, бу эл бек тизгинлиди. Эллик бахчаларында ѳсдюрген зат жокъду. Алма, кертме, эрик, картоф, быхы, сарымсах эм башха кѳгетле.

Келгенле, кафеге барыргъа сюймей, бызынгылылары кыонакылары болдула. Ала

ир да уллуду. Туристле тарых бла байламлы китапла излейдиле, кийизлени кыалай этилгенлерин кѳрюрге Бахсаннга барадыла, озгъан ѳмюрледен кыалгъан суратлагъа сююп кыарайдыла. Алгын Минги

сора, поэтни чыгъармачылыгыын ангылар ючюн, жашагъан жерин кѳрюрге керекди, деген эдиле.

Малкъар – ол кеси бир уллу дунияды. Энци адабияты, маданияты бла. Ол дуния

хазнабыз барды, музейлерибиз а - жокъ.

Грецияда этнография макемелени кѳргенле шагъатлыкъ этерикдиле: таулу халкы кыурагъан сунарчады. Юскийим, бахчада, юйде хайырланган адырлары – бизникиле. Ынналадан кыалган жаулукъла, жыйрыкыла, кюмош затла, кѳчгюнчюлюкден

Бызынгы эл.

Акылман Кязимни туугъан юйю.

тау тийресине келип тургъан эселе асламысы, шѳндю Огъары Малкъаргъа да, бери да жюрюйдюле.

Бызынгыда таугъа жаю чыгып, Мечиланы Кязимни музейине жетдик. Америкалыла закий назмучуну юйюне, гюрбежисине кыарагъандан

Америкадан келген кыонакыла.

Жолда биринчи чучурну кыатында тохтайбыз. Америкалыла таудан чыкыгъан сууну суратлагъа аладыла, аны татыуна сейир этедиле, бизни табийгъатыбыз жомакъгъа ушагъанын чертедиле.

Ызы бла Жабо кыалагъа барабыз. Туристле ата-бабаларыгыздан кыалгъан мекамлагъа эс нек бурмайсыз, была толусунлай оюлурларынмы сакълыйсыз, деп сорадыла.

Не зат жууапларыкыса? Тынгылайбыз. Акъ кыала да сюеледи. Анга да реставрация керекди. Сейир тийюлмюдю, кыоншу республикалада жангы тоханала ишлеп тургъанда,

таулула кыалай жашагъанларын кѳрюрге излей эдиле. Таматалагъа этилген намысха бюсюредиле. Бизни школларыбызда окъутуу не тилде баргъанын, ѳз тилибизни халыны юсюнден да сордула. Хычынле, айрмен, эт, таулу шорпа - ала кѳрмеген, билмеген ашла эдиле.

«**Бу** элде, юйчюк алып, бек сююп жашарык эдим», - деди бири. Сѳзсюз, тау элени тийресинде туризм келлик заманда айнырыкыды. Бизни хауабыз, кыаяларыбыз, сууларыбыз кимни да кеслерине тартырыкыдыла. Аны бла бирге миллет кыурагъа сей-

«Кызыны кѳз жашлары» чучур.

бла танышыргъа сюйгенле кѳпден-кѳп болуп барадыла. Туризм индустрияда ишлегенле да кесибизни адамларыбыз болсала, бек иги боллукъду. Таулуланы юслеринден терен, керти хапар таулу айталлыкыды. Жарсыгъа, бюгюнлюкде бизде кийизни неда этнография музейибиз жокъду. Ёмюрледен келген

кыайтхан кийизле, агъачдан этилген адырла – ала шѳндю музейлеге тышмеселе, кѳбюсю тас боллукъдула. Ким билсин, туристлени миллет кыурагъага сейирлерни бу этилмей тургъан ишлени жеринден тепдирирми?

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

Кертилик

Ол неден да тауланы мажал кѳргенди

Гюлюланы Алийни жашы Абдуллахны, Элбрусда бийик-тау излеу-кыутхарыу отрядны таматасыны аты, бизге, тыш кыаралдан келген тѳппелеге чыгыучулагъа да белгиледи. Профессиналлыгы ючюн анга «Халкыла аралы кыутхарыучу», «Россейни сыйлы кыутхарыучусу» деген даражалы атла да берилгендиле. Ол кѳп кере Россейни МЧС-ини майдаллары эм кѳкюркеге тийреличю белгилери бла саугъаланганды.

Озгъан жылны ахырында кыыйын болумлада ишчи борчун тийишли толтургъаны, урунууда энчи кѳрмюдюлери ючюн анга экинчи даражалы «Ата журтну аллында кыыйны ючюн» орденни майдалы берилгенди. Кѳп болмай а Россей Федерацияны Гражданланы кыоруулау, кыыйын болумлада аны ала кетериу жаны бла министрствосуну буйругъу бла ол Россейни МЧС-ини «Кыутхарыу ишни пропагандала ючюн» майдалына тийишли болгъанды. Алай белгилегендиле Гюлюлу граждан кыоруулау жаны бла бирикдилген кыарал политикада, табийгъат эм техноген кыыйын болумлада халкыны сакълауда, адамла-

ны кыоркыуусулукъларын жашауга кийириуде тындыргъан ишин.

Абдуллах тауланы сабийлигинден бери жаныча кѳредди. Терс-Къолну орта школунда окъугъанында ол тау лыжалада учханды, эришулеге кыатышып, разрядчы болалгъанды. Абдуллахракъ жыл санында ауузу битеу тѳппелеринде айланyp чыкыгъанды. Аскер кыулугъундан сора контроль-

кыутхарыу службагъа тохташханды. Ол заманда сайлауу ѳлчемлерине санны-чархны кючлюлюкю бла тийреле бла шагъарейлилик саналгъандыла. Абдуллахда ол шартла толусунлай болгъандыла.

Турист кыауумла эм тѳппелеге чыгыучула кѳп болгъанлары себепли ол ишчи, ол замандан башлап ол тийрели анып тебирегенди: ишчилени саны ѳсенди, ишге тохташыргъа сюйгенлеге излемле кыатыракъ болгъандыла. Тау, лыжала, башха жаны бла хазырлыкы, альпинист разрядны болуу, топографияны билиу, радиосвяздан ангылау болуу изленип башлангандыла. Россейни МЧС-ини энчи окъутуу араларында юйретиле кыурагъандыла. Кыутхарыу эм бирси техника бла жалчытылыныу да игиленгенди.

1992 жылда контроль-кыутхарыу служба Кыыйын болумла жаны бла министрствосуну бойсунууна кѳчгенди, ол замандан башлап ол тийрели анып тебирегенди: ишчилени саны ѳсенди, ишге тохташыргъа сюйгенлеге излемле кыатыракъ болгъандыла. Тау, лыжала, башха жаны бла хазырлыкы, альпинист разрядны болуу, топографияны билиу, радиосвяздан ангылау болуу изленип башлангандыла. Россейни МЧС-ини энчи окъутуу араларында юйретиле кыурагъандыла. Кыутхарыу эм бирси техника бла жалчытылыныу да игиленгенди.

Абдуллах талай заманны излеу кыауумгъа башчылыкъ этгенди, ызы бла аны ЭВПСО-ну таматасыны орунбасарына салгъандыла. Ол асламысында кыутхарыу ишни кыурау бла кюрешгенди. Ол жаны бла сынамы аны уллу болгъанды: отрядда ишлеген жылларында кѳп операциялагъа кыатышханды, онла бла жанланы сакълагъанды. Аны Минги таугъа чыгыуларын сарнагъа окъуна кыыйынды, ѳрлеуле уа жаруа эм акклиматизацияла болгъандыла, турист кыауумла эм Элбрус тийресинде ѳтген тѳрели «Элбрусдагъа» кыатышханыны биргелерине барыргъа тышгенди.

Гюлюлу улу кесини заманында Москвада Кызыл Байракълы орденли управление институту таусуп, инженер-экономист усталыкыны алгъанды. Алай аны жюреги башханы сайлагъанды. Ол Россейни МЧС-инде не заманда да эм ахшыладан бирине саналгъан Элбрусда бийик-тау излеу-кыутхарыу отрядда бир неча жылны фахмулу башчылыкъ этип келеди.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Байлампыкыла

Шахар бла шагъырейленгендиле, догер хычинле бла сыйлангандыла

Нальчик шахарны Тишируларыны совети Шимал Осетия-Аланияны ара шахарына жолучулук кыраганды. Битеу да он адам болуп Владикавказны эм ариу жерлерин кӱргендиле. Бусагъатда бу шахар экиге юлешинипди - эскиге эм бюгонгюге. Мында эс бурурча архитектура эм табийгъат объектле бардыла. Бу шахарны Толстой, Пушкин, Грибоедов, Лермонтов, Островский да сыйланды. Кӱп орус жазуучула бери келип, чыгармаларын тау жерле бла байламы этгендиле. 1920 жылда уа Владикавказда Михаил Булгаков

да жашаганды, ишлегенди. Белгили режиссёр Евгений Вахтангов да мында тууп ёсгенди. Нальчикден баргъан кыонакыла Владикавказны тарых магъаналы эсгертмелерин да кӱргендиле, аланы кыатларын да суратха да тюшгендиле. Терк сууну жагъасы бла солуу паркка кирип, анда ариулукъга да кыарап, межгитге, килисага да кыайтып, иги кесек жаюу да айлануу, догер хычинлени тӱрт тюрлюсю бла да сыйланып кыайтхандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Исса Плиевге эсгертме.

Сюнет Межгит.

ЖАЙ ШКОЛ

Тенгликни тамырларын кючлей

Къабарты-Малкъар кырал университетде "Халкъланы шӱхлукъларыны тамырлары - бизни тарыхыбызда" деген халкыла аралы жай школ ачылганды. Ол 15 августдан 21-чи августха дери ишлерики.

Проектни Шимал Кавказны бийик окуу юйлерини студентлерини ассоциациясы эмда КъМККЪУ-ну орус тилни бла битеулю языкознанияны кафедрасы Президент грантланы фондуну эмда КъМР-ни Жарыкъландыруу, илму эм жаш тӱлюню ишлери жаны бла министерствосуну, КъМР-ни Граждан обществову институтлары бла байлампыкыла кырау эмда миллетлени ишлери жаны бла министерствосуну себепликлери бла бардырадыла. Аны мураты

- миллетлени араларында культура байлампыкъланы орус тилни юсю бла кючлендириуге бурулупду.

Быйыл Президент грантланы фондуну хайырындан жай школну ишине Россейден, Абхазиядан, Юг Осетиядан, Белоруссиядан бла Къзахстандан 100-ден аслам адам кыатышады. Аланы араларында школчула, студентле, аспирантла, жаш алимле, журналистле да бардыла.

Форумну программасы да байды, анга кӱре тренингле, мастер-классла, чыгармачы мастерскойла, орус тилден бла литературадан конкурсла, поликуляр дунияга "Бизни орус тил бирикдиреди" деген жолучулукыла, республиканы музейлерини экспонат

лары бла шагъырейлениуле, "Яблочный спас" фольклор байрам, илму семинарла эмда панель дискуссияла да бардырыллыкыдыла.

Эсгертю. Халкыла аралы жай школ орус тилни бла культураны «Биз – россейлибиз» деген фестивалыны программасыны бир кесеги. Аны кырауу юсюнден «Орус тил – Шимал Кавказны халкъларын бирикдириуну мурдор» деген ат бла жаш алимлени 2015 жылда бардырылгъан илму-практика конференцияларында оную этилген эди. 2017 жылда уа программа «100 проекттов про чтение» деген маданият-билим беруу атласха кыошулганды.

Марзият АДИЛОВА.

Кырау

Байрам жарыкь, шарайыпсыз ётерча

Биринчи сентябрьде Къабарты-Малкъарда мингле бла сабийле школга барлыкыдыла. Аны бла байлампы жыл сайын бир-бир ведомстволаны келечилеринден кыуралгъан ишчи кыауумла районлада мектеплени жангы окуу жылга кыалай хазырлыкъларына кыарайдыла.

Бу кюнде да Черек районда МЧС-ни надзор бардыруу эм от тюшюуден кыоруула жаны бла кырал инспекциясы билим беруу учреждениялада болум бла шагъырейленеди. Ала от тюшюуден кыоркыусузлыкъ жалчытылынганына, ол санда ёртден кыорууларчы онгла, тийишли мардалагъа келишгенлерине бла кыалгъанларына да кыарайдыла.

Аслам эс сигнализация кыалай ишленгенине да бурулады. Инспекторла кыыйн болумну кезиунюнде кеслерин кыалай журютюрге керекли-

сини юсюнден мектеплени устазлары бла инструкторж да бардырадыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Юйретипуле

Харбызны бишгенин, татыулуусун да кыалай сайларгъа боллукъду?

Кӱплерибиз суйген харбызны ахчабызны, заманыбызны, кыаруубузну да кыоратханыбызга сокъуранмазча кыалай сайларгъа боллукъду? Аны талай амалы барды.

ТАУУШУ

Харбызны кыакъгъанда, бишгени зынгырдауукъ таууш этеди. Ол тунукъ эшитиле эсе уа, кӱгет алыкыа жетмегенди неда аны эртте юзюп кыойгъандыла, огъесе ол ичинден кыуруп башлагъан болур.

Бу биз сагъыннан амалны билмеген хаза адам болмаз. Жангылмазга да андан игиси жокъду. Алай кӱле энтта да айыра билмейдиле харбызда зынгырдауукъ тауушну бла тунукъну. Алагъа не айтхын? Алай сынау биле-биле келеди. Бир 10 харбызны кыагъып кӱрюгюз да, башхалыгъын сезериксиз.

КЪАБУТЪУ

Бахчада бишген харбызны къабугуу кыатыды, кыаралдым жашилди. Аны болжалындан алгъа юзген эселе уа, тышы керекли кыатылыгына жетмегенди, аны себелли тынч тырналады.

Жараулу харбызны мор тамгълары, тырналгъаны, жарылгъаны, тешиги болмазгъа керекди. Кесилгенин да

кыаллыкъ тийюлдюле.

Андан эсе «тоймечигине» - сапчыгы ёсген жерчигине – эс бурсагъыз игиди. Бишген кӱгетде ол да кыургъакъ эмда кыаты болургъа тийишлиди. Жашил эсе уа, башха товар излегиз.

ЖУМУШАГЪЫ

Ол жарыкь, суулу болады, жууукъ кыарагъанда уа, зыбырыракъ окууна кӱрюнюрге керекди. Кесилген жери сыйдам эмда жылтырауукъ эсе, кӱгет иги бишмегенди, неда кюшлю бола башлагъанды.

Харбызны жумушагъы сортларына кӱре тюрленирге да боллукъду. Бусагъатда сарылары окууна бардыла.

ТӱГЕРЕКМИ НЕДА ЗУГУЛУМУ?

Тӱгерек харбызла «тишледиле», ала «киши» гюлледен кыуралгъан зугуладан эсе татлыдыла, деп алай оюм журюйдю. Кертиси бла уа, кӱгет жалаанда «тиши» гюлледен жаратылады. Алайды да, ала барысы да кыызчыкыладыла. Жалаанда «кыылыкълары» башхады.

ЁЛЧЕМИ

Кыайдан келтирилгенине бла сортуна кӱре болады. Бир тӱбеден (бир сатыучуну уа харбызлары асламысында бир жердендиле) сайласанг, орта-

алмазгъа кюрешигиз, бичакъ бла бирге аны ичине заранлы микробла ётедиле. Алай харбыз кюнде жарым кюню турса, бузулургъа хазырды. Сатыучуну бичагыъ таза болгъанын бла кыалгъанын да киши билмейди. Ол кӱгетни ичине, сӱз ючюн, чеги аурууну кыозгъаган микробну кийирген эсе уа.

САРЫ ТАМГЪА

Жараулу харбызны жашил къабугунда сары тамгъасы болургъа керекди. Ол не къадар жарыкь болса, ол къадар игиди, битим бахчада ма алайында жатып тургъанын кӱргюзтеди. Кюн анга жетерча тийген эсе, ол жарыкь сары болады. Жетмеген эсе уа, акъсыллай кыалады. Кюн не къадар кӱп болса, харбыз да ол къадар татыулу болады.

САПЧЫГЪЫ БЛА «ТОЙМЕЧИГИ»

Бишген харбызны сапчыгы кыургъакъ болуучуду деген оюм журюйдю халкыда. Алай харбызла бахчадан Россейни орта жерлериндеги алычулагъа жетгинчи, сапчыкълары кыургъакъсымай

лыкъ ёлчмеден уллурагъын да алсанг, бишгени тюшеригине сӱз да жокъду.

Асыры уллуланы бла бек гитчелени да алмагъыз – аланы не эртте юзгендиле неда химикатланы оздургъандыла.

Сӱз ючюн айтханда, бишген харбыз, уллу болса да, кӱп тартмайды. Жетмеген а ауурауракъды. Суугъа салып кӱрсегиз, ол батып кетерикди. Бишгени уа башына чыгъарыкыды. Кертиди, асыры бек бишгени, кыуруй тургъаны да суу башына чыгъадыла. Алайды да, бек женгили да сагъайтыргъа керекди. Бек игиси – 6-9 килограмм тартса.

ТЫКЪЫЛЫКЪ

Харбызны кыолугъузгъа алыгъыз да, бир жанын кыол аязыгъыз бла уруп кӱрюгюз. Бишгени болса, башха кыолугъуз да сезерикди тепгенин. Ол тыкыды, пружиначады. Жетмегени уа жумушагырыракъды, тауушу тунчугъуп кыалады.

Алина МАКЕЕВА
хазырлагъаны
«Комсомольская правда» газет.

Агаматпыкы - жаныбызда

Табийгъатны тамаша суратлары

Табийгъат да кесича сейир суратчыды. Акъ булутланы жел къуугъан заманда кекде ненча тюрлю сыфат кересе. Бирлери чабакълагъа

кѣп тюрлю сейирлик затла. Бир-бир ташланы сындырып, ичлерине къарасанг, алада уа бютюнда тамаша суратла. Быланы къаллай уста ишлеп букдурган болур аланы ичлерине деп айтыргынг келеди.

Бу халарыбызда аладан бир къауумна къарайык. Бирча эки ташха метеке ташла дейдиле. Аланы Бабугентден Башийланы Арсен мажаргъанды. Илмуда атлары уа амонитледиле. Ала кѣп ъмюрле мындан алда таш болуп къатып къалган суу жаныуарладыла. Экинчи суратыбызда акъ ызыкълары бла тѣгерек къара ташны керезибиз. Аны да Арсен бергенди. Анга уа топ таш деп атагъанбыз. Кертиси бла да, анга ушайды. Кѣк ташны юсюнде сыфатла да сейирликдиле, тенгиз толкунлагъа окъуна ушайдыла.

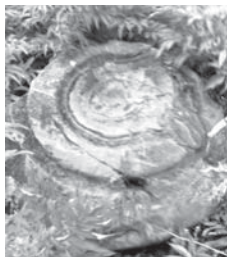
Уллу метеке ташдагы да адамны эсин бурмай къоярык туюлдо. Ол да амонитлени бир тюрлюсюдо. Миллион жылла мындан алда къуралгъанды.

Шеша таш а Жанхотияда Къуру къолдады, кеси да тѣгерек сыйдам. Адам къолу бла ишлегенге окъуна ушайды.

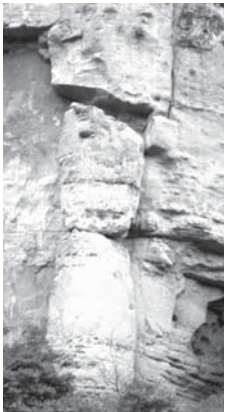
Бу ташны юсюнде уа сау къала окъуна сюелиди. Анга уа Амырхан къала дейдиле. Ол да кѣпден бери сюеледи Малкъар тарында, озгъан жылланы шагъа тыча.

Эки болуп турган кѣк таш Эл-Тюбюне жете келген жердеди, Чегем сууну онг жагъасындады. Анга уа жаралы таш дейдиле. Кертиси бла да, ушайды аллайгъа.

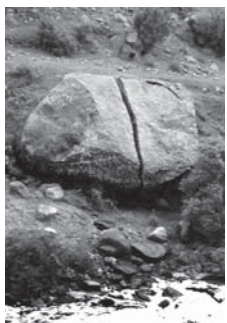
Алайды да, иги тюрлеп къарасанг кекде,

Уллу метеке таш

Шеша таш

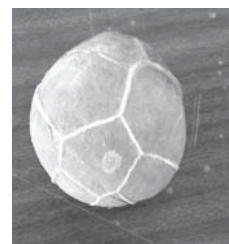
Жаралы таш

жерде да табийгъатны сейир суратларын керѣ турургъа болады.

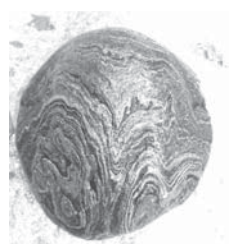
ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Метеке ташла

Топ таш.

Кѣк таш.

ушайдыла, бирсилери уа къанатлы атлагъа. Иги тюрслеп къарасанг а, ариу гюлле да эслерсе неда учуп бара турган зурнукланы.

Суу боюнларында уа ташлагъа эс бурмай къоймайса. Алада да

Билдириу

Ашарыкъланы къоркъуусузлукъларыны юсюнден сорууугъуз бар эсе...

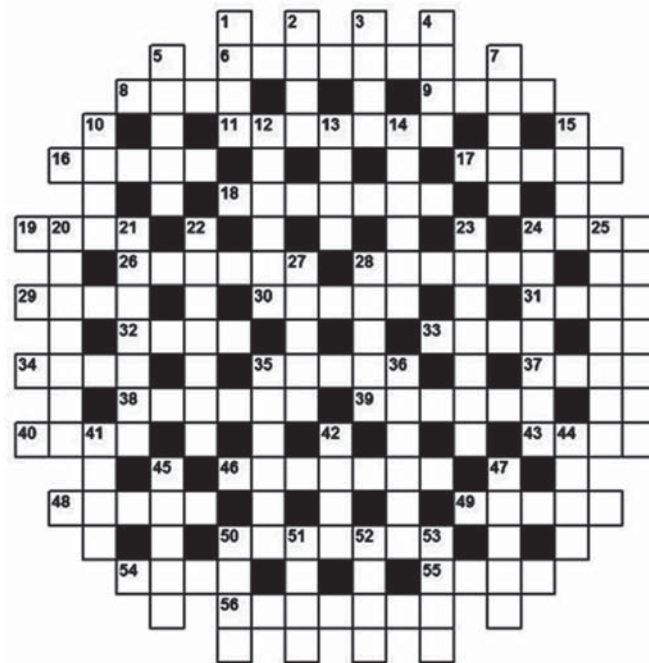
Роспотребнадзорну Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясы **2 сентябрьден башлап 16 сентябрьге** дери тахта кѣгет эм жемиш продукцияны качествоосу бла къоркъуусузлугъу, хайырларыгъа жараулу болжалы бла

байламлы соруулагъа жууапла берликди. Соруулары болганла (ишчи кюнледе) эрттенликде сагъат тогуздан ингирде алтыгъа дери ма бу номерле бла сѣлешсинле: **(88662) 40-38-99; 40-54-85; 42-15-57.**

СѢЗБЕР

ЭНИНЕ: 6. Кишиге жугъун берирге суюмеучу. 8. Сабанны, бахчаны чеги. 9. Жаз башы ай. 11. Тиширйугъа айтылган чам сѣзле. 16. Атны «чачы». 17. Азиятлы миллет. 18. Къумлу жерле. 19. Ууакъ аякълы мал. 24. Атагъа, аппагъа алай да айтадыла таулула. 26. Нухну кемеси тохтагъан тау. 28. Аллаи аты бла къанатлы да барды, ыйыккыны кюню

ѲРЕСИНЕ: 1. Кимге да керек зат. 2. Аш. 3. Неках этгенде, муслиман динде келинликке берилген саугъа. 4. Горжю къатлама. 5. Эсиртген иги. 7. Беш фарыздан бири. 10. Таула ичинде тюз, ариу жер. 12. Бек иги. 13. Къая къабыргъасында тапкыр. 14. Ол алай, бу былай нек болмады деп сюелиу. 15. Жазуучу Гуртуланы 20. Аскер больница. 21. Тен-

да. 29. Эски жыр, тепсеу. 30. Затын урлатуу. 31. Губу «эшиуле». 32. Ат Заманны ѳлчечи. 33. Эски хапар. 34. Кесинг этген суу ыз. 35. Дин китап. 37. Уллу юйледе кѣтюрлюрге, ташерге болушады. 38. Жегилген ѳгюз боюнун боюнсдан чыгъармаз ючюн, боюнсаны къыйрында тешигине сугулуучу таякчык. 39. Файгамбарны сагъынсала: «Аллахны анга болсун», - дейдиле. 40. Жылкычы. 43. Табийгъат бояу. 46. Нени болса да туюбу бла жокъ этиу. 48. Агъач. 49. Ишни этерге хазырланыу. 50. Алтынны, кююшно сууу. 54. Жууукъ. 55. Бизни, таулуланы, атыбыз. 56. Нарт жигит.

гизде жюзген улоу этген адам. 22. Биреуно ызындан айланган. 23. Ат хайыуанны тюрлюсю. 24. Биреуге этилген хата. 25. Байламлыкъгъа жарайды, биз бюгюн ансыз болалмайбыз. 27. Ауурлукъну ѳлчечи. 28. Жазуучу Чыпчыкъланы 35. Эсирил айлануучу. 36. Тишируу ат. 41. Машинаны тѣнгертген зат. 42. Перуну жанында гитче къырал. 44. Адамны белгиси. 45. Жашырын зат. 47. Къанатлыны буруну. 50. Узакъ социалист къырал. 51. Узунлукъну ѳлчечи. 52. Кюнчыгыш халкълада эр кишиле башларына къысыучу быстыр. 53. Илляула бла жасалуучу терек.

ГАЗЕТНИ 95-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН СѢЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 7. Тапанча. 8. Жугъутур. 10. Тау. 11. Ычкыны. 12. Туз. 13. Чалма. 15. Мажал. 16. Парча. 20. Акътуяк. 21. Сирнек. 25. Къурта. 26. Нарат. 27. Тилек. 30. Жай. 31. Айланма. 32. Жик. 35. Билимли. 36. Ёмюрлюк.

Ѳресине: 1. Чахауан. 2. Танг. 3. Ачыхъ. 4. Жууукъ. 5. Чум. 6. Чурукъчу. 9. Сынжыр. 14. Манкъурт. 17. Аскерчи. 18. Жауун. 19. Марал. 22. Чарлакъ. 23. Мурадин. 24. Сериуон. 28. Малла. 29. Тасма. 33. Тиш. 34. Ара.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зуухра,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикте керѣ 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРТАЛА:

Таппасханланы Аминат - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфя, Кучукъланы Сафийат - жууаплы секретарьны орунбасары; Зезаланы Лида - (1,2,10,11-чи бетле), Балдиланы Феруза - (3,4,9,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1442 экз. Заказ № 743
Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электрон почтасы:
elbor_50@mail.ru